

Simpozij OBDOBJA 40

Ana Toroš

Alojz Gradnik in češka literatura

---

objavljeno v:

Darja Pavlič (ur.): *Slovenska poezija. Obdobja 40*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2021.

<https://centerslo.si/simpozij-obdobja/zborniki/obdobja-40/>

© Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, 2021.

Obdobja (e-ISSN 2784-7152)

Univerza v Ljubljani
Filozofska fakulteta

ALOJZ GRADNIK IN ČEŠKA LITERATURA

Ana Toroš

Fakulteta za podiplomski študij, Nova Gorica
ana.toros@ung.si

DOI:10.4312/Obdobja.40.477-484

Gradnikovi stiki s češkim literarnim prostorom se delijo na dve obdobji: prvo sega od leta 1905 do 1918, drugo pa zajema trideseta leta. Medkulturne povezave se odpirajo v relaciji med Gradnikom in Otonom Berkopecem in Gabrielo Preissovo. Objavljeni Gradnikovi prevodi v češčini so večinoma vzeti iz Gradnikove zbirke *Padajoče zvezde* (1916). Prevladuje bivanjska tematika. Gradnikova pesniška zbirka v češčini ni izšla. Na podlagi novo odkritih virov lahko domnevamo, da je Gradnik načrtoval prevajanje sodobne češke poezije.

literarna recepcija, prevodi, Alojz Gradnik, Oton Berkopec, Gabriela Preissová

Gradnik's contacts with Czech authors can be divided into two periods: 1905-1918 and the 1930s. Cross-cultural connections opened up in the relationship between Gradnik and Oton Berkopec and Gabriela Preissová. Gradnik's published translations into Czech are mostly from the collection *Padajoče zvezde* (Falling Stars, 1916) and mostly deal with the theme of existence. Gradnik's poetry collection was not published in Czech. Based on newly discovered sources, we can assume that Gradnik planned to translate contemporary Czech poetry.

literary reception, translations, Alojz Gradnik, Oton Berkopec, Gabriela Preissová

1 Uvod

V prispevku skušamo rekonstruirati recepcijo Alojza Gradnika na Češkem ter Gradnikovo recepcijo češke literature s poudarkom na prvi polovici 20. stoletja. Analizirali smo podatke o Gradnikovih prevedenih pesmih v češčino in odmevih nanje na Češkem, zbrane v *Zbranem delu Alojza Gradnika* 1–5, vključno z delom Marje Boršnik *Pogovori s pesnikom Gradnikom*. Obenem smo upoštevali popis Gradnikovih knjižnih in revijalnih objav prevodov ter Gradnikovih neobjavljenih prevodov. Nadalje smo iskali podatke v dveh zapuščinah Alojza Gradnika, v zapuščini v Rokopisnem oddelku v NUK ter v zasebni zapuščini Alojza Gradnika. Prav tako smo v obzir vzeli delni popis Gradnikove zasebne knjižnice na Bledu (Goriški muzej) ter popis Gradnikovih knjig, ki so bile hranjene v dislocirani enoti NUK (Toroš 2009/2010). Nazadnje smo preverili še podatke v zapuščini Henrika Tume.

2 Gradnikovi prevodi iz češke literature

Gradnik je glede na razpoložljive podatke zelo malo prevajal iz češke književnosti, še posebej v primerjavi z drugimi slovanskimi književnostmi. Obsežnejši je njegov delež prevodov tudi iz romanskih (iz italijanske, španske, francoske) in germanskih književnosti (iz nemške in angleške). Prevedel je nekaj čeških ljudskih pesmi. Dve izmed njih sta vključeni v njegovo pesniško zbirko *Večni studenci: Božična pesem* (Prosto po češki narodni pesmi) ter *Grešnica in Marija* (Po češki narodni pesmi) (Gradnik 2002: 19, 50). Na podlagi virov v rokopisnem oddelku NUK lahko ugotovimo, da je češke ljudske pesmi vključil tudi v dve načrtovani antologiji narodnih pesmi in narodnih pesmi za mladino, ki pa sta ostali v osnutku.

Edini češki pesnik, čigar delo je Gradnik prevedel, je **Vladimír Vašek** (1867–1958, psevdonim **Petr Bezruč**). Gradnik je v socialni reviji *Naši zapiski* leta 1911 objavil njegovo pretresljivo pesniško delo *Maryčka Magdónova*, uperjeno proti socialnemu in nacionalnemu zatiranju. Pesem je del zbirke *Slezské písně* (1899–1900). Drugih avtorjev po do zdaj znanih podatkih Gradnik ni prevajal. Tako ne razpolagamo z Gradnikovo antologijo češke poezije kot v primeru italijanske (1940) in španske lirike (1943) ter večkrat ponatisnjenega izbora kitajske lirike. V skladu s tem je tudi dejstvo, da na seznamu načrtovane antologije svetovne lirike, ki se nahaja v rokopisnem oddelku NUK, ni nobenega češkega avtorja. Pregled Gradnikovih prevodov v časopisih in revijah beleži le še češko pravljico *Zakaj ima zajec razcepljeno ustnico*, objavljeno v *Slovanskem Jadraniu* leta 1954.

3 Gradnikovi stiki s češkimi kulturniki in književniki

Pridobljeni podatki se skladajo z Gradnikovo izjavo v pogovorih z Marjo Boršnik iz leta 1954, ko ji je pojasnil, da je v Pragi preživel tri mesece v času študija prava (Gradnik 2008: 309), najverjetneje v zadnjem letu študija, torej med študijskim letom 1905/1906. Mesto ga je sicer močno prevzelo (prav tam: 314), stikov s Čehi pa naj ne bi vzpostavil: »Na univerzo nisem hodil. V Prago sem odšel z namenom, da se naučim češčine, pa se mi je preveč upirala. Čehi so mi ostali tuji, družil sem se tam samo z Goričani, prav tako kakor pretežno tudi na Dunaju« (prav tam: 312).

Gradnik je bil dejansko v stikih s slovenskimi kulturniki, ki so študirali v Pragi (Fran Tratnik, Ivan Zorman) (Gradnik 2008: 644, 618) oz. so se kako drugače mudili v Pragi. V danem obdobju je bila v Pragi tudi Zofka Kveder. Ohranjeno je Gradnikovo pismo Božidarju Jakcu z dne 11. 9. 1922 (Gradnik 2008: 53), na katerega Jakac odgovarja, najverjetneje 13. 11. 1922, s pojasnilom, da bo poskusil ilustrirati *Pisma* še pred odhodom v Prago, sicer pa v Pragi (Gradnik 2008: 540).

Poleg tega je bil Gradnik v prijateljskih stikih z Ivanom Hribarjem (1851–1941) in Bogumilom Vošnjakom (1882–1955). Hribar je bil prvi jugoslovanski veleposlanik v Pragi (do leta 1921), nasledil pa ga je Vošnjak (med letoma 1921 in 1924).

Toda zmotno bi bilo misliti, da so se Gradnikovi stiki v Pragi in na Češkem resnično omejevali zgolj na slovenske kroge. Delček širšega mozaika razkriva na novo odkrita dopisnica, ki jo je Oton Berkopec (1906–1988) iz Prage dne 12. 1. 1940

poslal Gradniku (iz zasebne zapuščine Alojza Gradnika). Berkopec je bil dober poznavalec slovenske literature in pomemben kulturni posrednik slovenske literature na Češkem. Gradniku je zadevno dopisnico poslal v času, ko je ta deloval v Zagrebu. Leto 1940 je bilo z literarnega vidika pomembno tako za Gradnika kot Berkopca. Gradnik je namreč v tem letu izdal antologijo *Italijanska lirika*, Berkopec pa antologijo slovenske poezije *Hvézdy nad Triglavem*. Najbrž je bilo dopisovanje povezano tudi s to antologijo, v kateri najdemo prevedeno Gradnikovo pesem.

Iz dopisa je razbrati, da se je Gradnik zanimal za antologijo češke poezije. Tako bi lahko sklepali, da je Gradnik načrtoval prevajanje poezije izbranih čeških pesnikov in morebiti celo izid antologije češke poezije v slovenščini. Berkopec mu namreč v dopisu pojasnjuje, da mu ne more poslati nobene kakovostne antologije češke poezije. Dodaja pa, da je v stiku z nekaterimi vodilnimi češkimi pesniki, ki so mu obljubili, da pošljejo Gradniku svoje zbirke. Berkopec Gradniku pojasnjuje še, da se mu zdi taka rešitev najboljša, ker so antologije subjektivni izbor in običajno ravno najlepših pesmi ne vsebujejo. Berkopec prosi Gradnika za potrditev, ko bo prejel knjige čeških pesnikov.

Novo pesniške zbirke čeških pesnikov Berkopec navaja v prispevku Najnovejše češke pesniške zbirke (Odmevi preteklega leta v češki poeziji) v *Ljubljanskem zvonu* (1939), in sicer opozarja na dela naslednjih avtorjev: František Halas, Vladimír Holan, Josef Hora, Jaroslav Seifert in Kamil Bednář (Berkopec 1939a: 159). Sklepamo torej lahko, da je ravno zadevne avtorje, ali vsaj nekatere med njimi, prosil, naj pošljejo Gradniku svoje najnovejše pesniške zbirke.

Gradnik naj bi se torej v tem predvojnem obdobju vendarle zanimal za češke pesnike. Žal pa v ohranjenem delu njegove zasebne knjižnice (obstaja le delni popis Goriškega muzeja) ne najdemo pesniških zbirk zadevnih avtorjev. V NUK prav tako ne najdemo njihovih pesniških zbirk, ki bi imele pripisano posvetilo Gradniku, tako da bi lahko z gotovostjo trdili, da jih je imel Gradnik v lasti. Del njegove zasebne knjižnice, ki se je hranil v dislocirani enoti NUK in je popisano, ravno tako ne prinaša iskanih knjig. V povezavi s tem gre omeniti le zbirko pesmi za otroke v češčini (*Rok na vsi*) Vojte Beneša (1878–1951) iz leta 1907. Glede na leto izida bi jo lahko kvečjemu povezali z Gradnikovim bivanjem v Pragi v času študija.

Dopisnica Berkopca vsebuje tudi pomemben podatek o tem, da je Berkopec Gradniku poslal deveto številko revije *Kritický měšťník*. Slednje potrjuje, da je bilo sodelovanje med njima vzpostavljeno že pred letom 1940. V zadevnem mesečniku, v deveti številki iz leta 1939, je bila namreč objavljena študija Berkopca (1939b: 398) o mladi slovenski poeziji, znotraj katere je omenjen tudi Gradnik kot eden vidnejših slovenskih pesnikov starejše generacije. V isti številki je objavljen tudi prevod Gradnikove pesmi *Poslednji gost* (prev. J. Hora).

Predhodno in dolgoročneje sodelovanje med obema literatoma oz. medkulturno posredništvo Berkopca nenazadnje razkriva poročilo Básně Alojza Gradnika o Gradnikovi zbirki *Večni studenci*, ki je izšlo v reviji *Československo-jihoslovanská revue* leta 1939. Berkopec ob izidu navedene Gradnikove zbirke zapiše, da ga Gradnikove

pesmi spominjajo na pesmi Jana Nerude v zbirki iz leta 1878 *Písně kosmické* (Gradnik 2002: 329).

Nenavadno je torej, da čeških pesnikov in drugih čeških književnikov ni najti med Gradnikovimi dopisniki. Možno je, da je Gradnikove načrte prekrizala druga svetovna vojna ali pa da se je del knjižnega gradiva, ki ga je pesnik prejel iz Češke in hranil v Zagrebu, izgubil oz. ni bil prenesen v pesnikovo novo bivališče v Ljubljani ob pesnikovem nenadnem umiku v Ljubljano leta 1941.

Poleg tega gre opozoriti, da dopisnica Otona Berkopca ni edina sled, ki razkriva do zdaj nepoznane stike med Gradnikom in češkimi književniki. V zapuščini avtorice Gabriele Preissove (1862–1946) je ohranjen izvod Gradnikovih *Padajočih zvezd* (1916) z Gradnikovim posvetilom in letnico 1918.¹ Žal pa tudi v tem primeru ne razpolagamo s korespondenco med njima. Z gotovostjo lahko trdimo vsaj to, da sta se nekaj časa gibala v podobnem kulturnem krogu.² Andrej Gabršček je tako leta 1906 izdal *Venec slovanskih povestij*, v katerem je tudi delo Gabriele Preissove (*Cunjar Jaka*). Gradnik je pri tej izdaji sodeloval s prevodom iz ruščine.

Pomemben je še podatek, da je Otto František Babler (1901–1984) leta 1952 predložil prevod Dantejeve *Božanske komedije* v češčino, tako da je možno, da se je Gradnik zgledoval po njem. Literata sta se zagotovo poznala, saj je ohranjena njuna korespondenca (Toroš 2009: 89). Ohranjeno je nadalje Gradnikovo pismo Zormanu z dne 14. 3. 1918 (Gradnik 2008: 225), v katerem poroča, da je iz Prage uspel dobiti angleško izdajo Tagorejeve knjige *Vrtnar*, ki mu je služila pri prevajanju pesnika v slovenščino.

4 Prevodi Gradnikove poezije v češčino

Med prevajalce Gradnikove poezije so se zapisali: pesnik Jiří Wolker (1900–1924),³ prevajalec in medkulturni posrednik Vojtěch Měrka (1888–1974), pesnik in literarni kritik Josef Hora (1891–1945), pesnik, prevajalec in literarni zgodovinar O. F. Babler (1901–1984), prevajalka, pisateljica in novinarka Zdenka Hásková (1878–1946), pesnik in romanopisec Josef Hiršal (1920–2003), urednik in prevajalec Adolf Veselý (1886–1961), pesnik in prozaist František Hrbek (1898–1949) in župnik Rudolf Linhart (1883–1915).⁴

Po podatkih v *Zbranem delu Alojza Gradnika* 1–3 so bile iz vsake Gradnikove zbirke prevedene le posamične pesmi, razen iz Gradnikove prve zbirke *Padajoče zvezde* (1916), iz katere je vzetih pet pesmi in trije pesemski cikli: cikel *Pisma, Jesensko solnce, Riva degli Schiavoni, Padajoče zvezde, Mati, Ti belih križev tihi kraj ...*, cikel *Molitev beguncev*, cikel *Pesmi starega begunca*. Iz zbirke *Pot bolesti*

1 Podatek je posredoval dr. Aleš Kozár, Univerza v Pardubicah.

2 Avtorica je bila v Pulju od oktobra 1908. Gradnik je nekaj časa služboval kot sodniški pomočnik v Pulju, od oktobra 1909 (Zadravec 1999: 18).

3 J. Wolker naj bi celotno Gradnikovo knjigo *Padajoče zvezde* prevedel v češčino (Gradnik 2008: 373). Dejansko smo evidentirali le njegovo zbirko prevodov *Bratrská poesie* (1925), v kateri so tri Gradnikove pesmi.

4 Podatki o prevajalcih, prevedenih pesmih in mestu objave so vzeti iz *Zbranega dela Alojza Gradnika* 1–5.

sta bili prevedeni dve pesmi: *V omami* in *Na Kalimegdanu*. Iz zbirke *De profundis* je bila prevedena le pesem *Materi*. Iz zbirke *Večni studenci* sta bili prevedeni pesmi *Mrtvi materi* in *Poslednji gost*. Zadnja prevedena pesem *Bog in umetnik* je iz zbirke *Pojoča kri*.

Prevladujoča tematika prevedenih pesmi je bivanjska (*Padajoče zvezde*, *Ti belih križev tihi kraj ...*, *V omami*, *Na Kalimegdanu*, *Materi*, *Mrtvi materi*, *Poslednji gost*, *Bog in umetnik*). Ljubezenska tematika je predstavljena s ciklom *Pisma* ter s pesmijo *V omami*, delno še s pesmijo *Jesensko solnce*, ki vzpostavlja za Gradnika značilno relacijo ljubezni in smrti. Pesem *Riva degli Schiavoni* razpira nacionalno problematiko, pesem *Mati* problem prostitucije in socialnega dna. S prvo svetovno vojno, žrtvami vojne in begunci sta povezani sonet *Na Kalimegdanu* ter cikel *Pesmi starega begunca I–V*. Slednji je bil objavljen leta 1918, tako da ga lahko razumemo kot zrcalo takratne begunske krize, slovenskih beguncev na Češkem.

Največ prevedenih Gradnikovih pesmi, šest (ne upošteva je ponatisov), je bilo objavljenih v obdobju 1932–1940. Po drugi svetovni vojni je bilo objavljenih po nam znanih podatkih še pet Gradnikovih pesmi: dve leta 1948, ena leta 1966 in dve leta 1973.

Gradnikove pesmi najdemo s posamičnimi objavami v različnih časopisih in revijah, v časovnem razponu od leta 1911 do leta 1973. V začetnem obdobju Gradnikovega ustvarjanja beležimo dve objavi Gradnikovih pesmi, leta 1911 in leta 1918. Prve prevode Gradnikovih pesmi v češčino torej dobimo še pred izidom Gradnikove prve pesniške zbirke leta 1916. V češčini je bila leta 1911 v literarni reviji *Nový Obzor* objavljena Gradnikova pesem *Ti belih križev tihi kraj ...*, ki je bila prvič objavljena leta 1909 v *Slovanu* in kasneje vključena v zbirko *Padajoče zvezde*.

Naslednji objavi sledita v tedenski reviji *Zlatá Praha* (1918) in v časopisu *Národní listy* (1918).⁵ Gre za objavi pesmi z begunsko tematiko iz zbirke *Padajoče zvezde*, ki sta morebiti povezani z Gradnikovimi stiki z Gabrielo Preissovo, ki ji v tem letu pošlje svojo prvo pesniško zbirko *Padajoče zvezde* (1916) s posvetilom za avtorico.

Leta 1932 sledita še objavi v dnevniku *Národní politika* (pesem *Materi*) in časopisu *Venkov* (cikel *Pisma*), ki bi utegnili biti povezani z Gradnikovim izborom *Svetle samote*, ki ga je skupaj s pesnikom v istem letu pripravil Josip Vidmar. Po drugi svetovni vojni je bila leta 1948 v katoliški reviji *Archa* v Olomucu objavljena Gradnikova pesem *Bog in umetnik*. Objava je zelo verjetno rezultat že navedenih literarnih stikov med Gradnikom in Bablerjem, ki je pesem tudi prevedel. Zadnjo objavo beležimo v časopisu *Jednota* (pesem *Riva degli Schiavoni*) v letu 1973, torej že po Gradnikovi smrti (1967).

Posamične pesmi so bile objavljene tudi v različnih izborih slovenske, jugoslovanske in svetovne poezije. Kot prve so bile v knjigi *Bratrská poesie* (Wolker, 1925)

5 V *Zbranem delu Alojza Gradnika* je sicer navedeno, da je bil v reviji *Zlatá Praha* objavljen Gradnikov cikel *Molitev beguncev*, ki je sestavljen iz dveh pesmi. Prevajalec naj ne bi bil znan. Ker pa je v zbranem delu navedeno, da je preveden cikel petih pesmi, lahko sklepamo, da gre za prevod cikla *Pesmi starega begunca*, ki ima dejansko pet pesmi. Slednji cikel je prevedla Zdenka Hásková. Možno je torej, da je njen tudi prevod v reviji *Zlatá Praha*.

objavljene Gradnikove pesmi *Jesensko solnce, Padajoče zvezde* in *Moji materi*. Gradnikova pesem *Mrtvi materi* je bila prevedena za antologijo *Hvězdy nad Triglavem* iz leta 1940, ponatisnjena leta 1946. Izbor pesmi je naredil Oton Berkopec v sodelovanju s pesnikom Josefom Horo.

V zbirkah *Lyrická duše Jugoslavie* (1934) in *Jadran v soudobé lyrice jihoslovanské* (1935), ki ju je izdal Adolf Veselý, sta natisnjeni pesmi *Na Kalimegdanu* in *Riva degli Schiavoni*.

Leto dni pred Gradnikovo smrtjo je bila v zbirki *Snímky krajiny poezie: malý výbor z jugoslávských básníků XX. století* (1966) objavljena Gradnikova pesem *V omami*. Gradnikovo pesem *Materi* iz zbirke *De profundis* najdemo še v antologiji svetovne poezije *Duhové mosty* iz leta 1973.

5 Zaključek

Kljub skopim in razpršenim podatkom nam nekateri na novo odkriti viri nakazujejo, da sodelovanje med Gradnikom in češkimi pesniki ni bilo tako skromno, kot bi lahko sklepali na podlagi Gradnikovih izjav v pogovorih z Marjo Boršnik. Zagotovo bi pregled zapuščin nekaterih čeških pesnikov Gradnikovega obdobja doprinesel še manjkajoče delčke v tem mozaiku, ki so se porazgubili na pragu druge svetovne vojne.

Na podlagi zbranih podatkov bi lahko Gradnikove literarne in kulturne stike s češkim svetom razdelili na dve obdobji. Prvo se začne že v času Gradnikovega študija in traja do leta 1918, torej do konca prve svetovne vojne in razpada Avstro-Ogrske. Drugo obdobje zajame trideseta leta. V obeh primerih se kulturni stiki zgostijo v Pragi, deloma še v Olomoucu. Iz Prage je pesnik najverjetneje pridobil nekatere knjige, ki so ga zanimale in ki jih je potreboval za prevajanje.

Gradnik je najbrž že v prvem obdobju pokazal zanimanje za češko ljudsko pesem. V njegovi domači knjižnici smo namreč našli zbirko čeških ljudskih pesmi *Rok na vsi* z letnico 1907. Gradnik je tudi prevedel nekaj čeških ljudskih pesmi. Dve med njimi sta našli mesto v njegovi pesniški zbirki *Večni studenci* (1938). Ta gesta ni zanemarljiva, upoštevajoč obsežen Gradnikov prevajalski opus, iz katerega je v svoja izvirna pesniška dela zajel zelo malo prevedenih pesmi.

Pomembno je nadalje leto 1911, ko izide prvi prevod Gradnikove pesmi na Češkem. Sočasno Gradnik objavi prvi (in po nam znanih podatkih edini) prevod iz češke literature. Leto 1918, ki zaključuje to prvo obdobje stikov, je podatkovno najbogatejše, saj nam razkriva večsmerne literarne povezave med Gradnikom in češkim literarnim prostorom. Tega leta Gradnik pokloni svojo prvo pesniško zbirko *Padajoče zvezde* Gabrieli Preissovi in iz te zbirke je vzeta večina v češčino prevedenih Gradnikovih pesmi. V tem letu tako beležimo objavo Gradnikovih pesmi z begunsko tematiko v češki periodiki (*Zlatá Praha, Národní listy*). Ravno za to leto imamo ohranjen podatek o Gradnikovem prejemu knjige iz Prage za namene prevajanja.

Leto 1925 je pomembno zaradi prve objave Gradnikovih pesmi v češčini v knjižni obliki, in sicer v zbirki *Bratrská poesie* (Jiří Wolker, Vojtěch Měrka). Po podatkovno skromnem obdobju dvajsetih let, za katerega nimamo drugih podatkov

o Gradnikovih stikih s češkim literarnim prostorom, se nam večje presečišče nakazuje konec tridesetih let, na pragu druge svetovne vojne. Na podlagi dokumentiranega vira o stikih med Gradnikom in Berkopcem namreč lahko sklepamo na Gradnikovo namero po prevajanju takratnih vidnejših čeških pesnikov, ki mu jih je priporočil Berkopec. Trideseta leta so bogata z objavami Gradnikovih pesmi, v periodiki ter v raznih antologijah slovenske in jugoslovanske lirike. Tako beležimo objave Gradnikovih pesmi v letih 1932, 1934, 1935, 1939 in 1940. Prav tako v tem času Berkopec omenja Gradnika in njegovo pesniško delo v dveh zapisih v čeških revijah (obakrat v letu 1939).

Kljub številnim objavam Gradnikove poezije v tridesetih letih Gradnikova samostojna pesniška zbirka v češčini po nam znanih podatkih še ni bila izdana. Možno je, da obstaja rokopis Gradnikove zbirke *Padajoče zvezde* v češčini. Marja Boršnik v pogovorih z Gradnikom namreč navaja, da je J. Wolker celotno zbirko *Padajoče zvezde* prevedel v češčino (Gradnik 2008: 373).

Četudi bi se potrdilo, da je Gradnikova zbirka *Padajoče zvezde* dejansko prevedena v celoti, pa objava slednje ne bi omogočala celotnega razumevanja Gradnikove pesniške misli. Slednja se je namreč od prve zbirke *Padajoče zvezde* (1916) do zadnje *Pojoča kri* (1944) tematsko spreminjala in dobila različne tonalitete. Evidentirani objavljeni prevodi Gradnikovih pesmi v češčino se omejujejo ravno na to zgodnejše obdobje Gradnikovega pesnjenja in zaobjamejo večinoma bivanjsko tematiko. S tem so v čeških prevodih izpuščeni pomembni aspekti Gradnikove ljubezenske lirike (npr. cikel *De profundis*), nacionalno-socialne in religiozne tematike, do ključnih antologijskih pesmi pesnikovega zrelega obdobja (npr. cikel *Kmet govori, Eros-Tanatos*), ki bi jih bilo smiselno predstaviti tudi v češki antologiji.

Viri in literatura

- BENEŠ, Vojta, 1907: *Rok na vsi. Dvacetctyri kresby malše. Slovy z lidového básnictva provází*. Praga: Dediczví Komenského.
- BERKOPEC, Oton, 1939a: Najnovejše češke pesniške zbirke (Odmevi preteklega leta v češki poeziji). *Ljubljanski zvon* LIX/3. 158–160.
- BERKOPEC, Oton, 1939b: Současná mladá slovinská poesie. *Kritický měsíčník* II/9. 396–[399].
- BERKOPEC, Oton, 1940: *Hvězdy nad Triglavem: moderní poesie slovinská*. Praga: Melantrich.
- BEZRUČ, Petr, 1911: Maryčka Magdónova. *Naši zápisky* VIII/3. 95.
- GABRŠČEK, Andrej (ur.), 1906: *Venec slovanských pověstí. Knj. 10*. Gorica: Goriška tiskarna A. Gabršček.
- GRADNIK, Alojz (prev.), 1954: Zakaj ima zajec razcepljeno ustnico, češka pravljica. *Slovanski Jadran* 2. 7. 1954. 9.
- GRADNIK, Alojz, 1984–2008: *Zbrano delo Alojza Gradnika* 1–5. Uredila Miran Hladnik in Tone Pretnar. Ljubljana: DZS, Maribor: Litera.
- TOROŠ, Ana, 2009/2010: Zapuščina zasebne knjižnice Alojza Gradnika. Petra Kolenc (ur.). *Marušičev zbornik: zbornik prispevkov v počastitev 70-letnice prof. dr. Branka Marušiča*. Nova Gorica: Goriški muzej. 563–574.
- TOROŠ, Ana, 2013: *O zemlja sladka: kamen, zrno, sok: Alojz Gradnik ter romanski in germanski svet*. Ljubljana: Slovenska matica.
- URBÁNKOVÁ, Jarmila, 1973: *Duhové mosty. Výbor ze světové poezie XIX. století*. Praha: Albatros.

VESELÝ, Adolf (zal.), 1934: *Lyrická duše Jugoslaviie* [výbor z anthologie překladů soudobé jihoslovanské poesie]. Praga: A. Veselý.

VESELÝ, Adolf (zal.), 1935: *Jadran v soudobé lyrice jehoslovanské*. Praga: A. Veselý.

WENIGOVÁ, Irena idr. (ur.), 1966: *Snímky krajiny poesie: malý výbor z jugoslávských básníků XX. století*. Praze: Československý spisovatel.

WOLKER, Jiří, MĚRKA, Vojtěch (sodeloval), 1925: *Bratrská poesie*. Košice: Terezie Štanglerová.

ZADRAVEC, Fran, 1999: *Pesnik Alojz Gradnik (1882–1967)*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.

Zapuščine

Zapuščina Henrika Tume. ZRC SAZU, Raziskovalna postaja Nova Gorica.

Gradnikova zapuščina. NUK, Rokopisni oddelek.